

Date: 3rd December-2024

INKLYUZIV SINFLARDA TIL O'RGATISHDA TURLI TADQIQOT USULLARIDAN FOYDALANISH

Baxronova Nilufar Abdurazzoq qizi

Navoiy viloyati Konimex tumanidagi

14-umumiy o'rta ta'lim maktabining ingliz tili o'qituvchisi

Aniq va ijtimoiy fanlar (AIFU), 2-bosqich magistranti

Annotatsiya: Ushbu maqola inklyuziv sinflarda ingliz tilini o'rgatishda qo'llaniladigan turli tadqiqot usullarini tahlil qiladi. U interfaol materiallar, guruhda ishlash va individual yondashuvlarning samaradorligini o'rganadi. Tadqiqot shuni ko'rsatadiki, bu usullar alohida ehtiyojli talabalar uchun til o'rganish natijalarini sezilarli darajada yaxshilaydi.

Kalit so'zlar: Inklyuziv ta'lim, til o'rgatish metodlari, video materiallar, guruh ishlari, individual yondashuvlar, monitoring, statistik tahlil.

Inklyuziv ta'lim ta'lim jarayonida barcha o'quvchilarni teng imkoniyatlar bilan ta'minlashga qaratilgan bir tizimdir. Bu ta'lim shakli, turli ehtiyojlarga ega o'quvchilarni, jumladan, maxsus ehtiyojlari bo'lgan va o'qishdagi qiyinchiliklarga duch kelayotgan o'quvchilarni, o'z ichiga oladi. Bu o'quvchilarning ilmiy va ijtimoiy imkoniyatlarini oshirish uchun maxsus pedagogik yondashuvlar zarur. Shu bilan birga, inklyuziv sinflarda til o'rgatish, turli metodlar va tadqiqot usullarini talab qiladi. Til o'rganish jarayoni faqatgina grammatik qoidalarni o'rgatishdan iborat emas, balki o'quvchilarning ijtimoiy va psixologik holatini hisobga olgan holda, metodologik yondashuvlarni taqdim etish ham zarur. Ushbu maqola, inklyuziv sinflarda til o'rgatishda turli tadqiqot usullaridan foydalanishning samaradorligini o'rganadi va metodlarning amaliy ahamiyatini tahlil qiladi.

Inklyuziv ta'limda til o'rgatish borasida olib borilgan tadqiqotlar ko'plab turli metodlarni va yondashuvlarni o'z ichiga oladi. O'quvchilarning til o'rganish jarayonida maxsus ehtiyojlari bo'lganlarning ehtiyojlarini hisobga olish zarurligi umumiy tan olingan haqiqatdir. Bunda, turli tadqiqot metodlari o'qitish jarayonini yanada samarali qilishda muhim ahamiyatga ega bo'ladi.

Bir qator ilmiy izlanishlar shuni ko'rsatadiki, inklyuziv sinflarda til o'rgatishda texnologiyalardan foydalanish samaradorligini oshiradi. Masalan, B. Sharma (2019) tomonidan olib borilgan tadqiqotda video materiallar va interaktiv dars usullarini qo'llashning samaradorligi ko'rsatilgan. Bu metodlar o'quvchilarga tilni o'rganish jarayonini interaktiv tarzda o'tkazishga yordam beradi va o'quvchilarning diqqatini jalb qiladi. Tadqiqotda olingan natijalarga ko'ra, interaktiv materiallar yordamida o'qitilgan o'quvchilar o'z bilimlarini tez va samarali ravishda oshirganlar.

Shuningdek, guruh ishlari va kooperativ o'rganish metodlari inklyuziv ta'limda samarali qo'llanilishi mumkin. G. Lopez (2020) tomonidan olib borilgan tadqiqotda guruh ishlashining ahamiyati yoritilgan. Tadqiqotda, guruhlariga bo'lingan o'quvchilar bir-biridan o'rganish va o'z bilimlarini baham ko'rish orqali til o'rganishdagi muvaffaqiyatlarini

Date: 3rdDecember-2024

oshirganliklari ko'rsatilgan. Guruh ishlari orqali o'quvchilar faollikni ko'rsatishadi va boshqalarning tajribalarini o'rganishadi. Bu usul o'quvchilar orasida yanada ko'proq muloqotga va tilni amalda qo'llashga yordam beradi.

Yana bir muhim yondashuv — individual yondashuvlar va tahlillarni qo'llashdir. G. R. Khan (2021) tomonidan o'tkazilgan tadqiqotda, inklyuziv sinflarda maxsus ehtiyojlari bo'lgan o'quvchilarga individual yordam ko'rsatishning ahamiyati tahlil qilingan. Tadqiqotda, individual yondashuv yordamida o'quvchilarning bilim darajasi ancha yaxshilanganligi aniqlangan. Shuning uchun, inklyuziv sinflarda o'quvchilarga individual yondashuvni amalga oshirish muhimdir.

Amaliy jarayonlar: Inklyuziv sinflarda til o'rgatishda turli tadqiqot usullaridan foydalanish

Inklyuziv sinflarda til o'rgatish jarayonida turli tadqiqot usullari keng qo'llaniladi. Quyidagi usullar ko'proq muvaffaqiyatga erishgan:

Eksperimental tadqiqotlar

Eksperimental tadqiqotlar yordamida o'quvchilarni guruhlar bo'yicha ta'lim olishiga qarab, turli metodlar va materiallarning samaradorligi o'rganiladi. Misol uchun, guruhlarga video dars materiallari va interaktiv mashqlar berilib, guruhlarda o'rganishning samaradorligi o'rganiladi. Tadqiqotlar ko'rsatishicha, bu metod yordamida o'quvchilar tezroq natijalarga erishadi.

So'rovlar va anketalar

O'quvchilardan olingan so'rovlar va anketalar orqali ularning ta'lim jarayoniga bo'lgan munosabati va o'quvchilarni o'qitishda qanday metodlarning samarali bo'lishi haqidagi fikrlarini bilish mumkin. So'rovlar asosida o'quvchilarning ehtiyojlari aniqlanib, shunga ko'ra ta'lim metodlari tanlanadi.

Monitoring va baholash tizimlari

O'quvchilarning bilim darajasi muntazam ravishda monitoring qilinadi. Monitoring yordamida o'quvchilarning o'quv jarayonidagi qiyinchiliklari aniqlanadi va ularga moslashuvchan metodlar taklif etiladi. Bu tizim o'quvchilarning rivojlanishini kuzatish va ularga vaqtida yordam ko'rsatishga imkon beradi.

Statistik tahlillar

Inklyuziv sinflarda til o'rgatishda turli metodlarning samaradorligini o'lchash uchun statistik tahlillar qo'llanadi. Tadqiqotlar orqali turli metodlar va yondashuvlarning samaradorligi solishtiriladi va ularning til o'rgatishdagi muvaffaqiyatiga ta'siri o'rganiladi.

Natijalar va xulosa. Inklyuziv sinflarda til o'rgatishda turli tadqiqot usullari qo'llanilishi o'quvchilarning til o'rganish jarayonini sezilarli darajada yaxshilaydi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, interaktiv materiallar, guruh ishlari va individual yondashuvlar inklyuziv ta'limda o'quvchilarning muvaffaqiyatini oshiradi. Video materiallar va interaktiv mashqlar o'quvchilarni rag'batlantirib, tilni o'rganish jarayonini qiziqarli va samarali qiladi. Guruh ishlari esa o'quvchilarga tilni amalda qo'llashda yordam beradi va ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantiradi. Monitoring va statistik tahlillar o'quvchilarning ehtiyojlariga mos keladigan metodlarni tanlashda yordam beradi va o'quvchilarni o'z vaqtida qo'llab-quvvatlash imkonini yaratadi.

Date: 3rdDecember-2024

Shuningdek, inklyuziv sinflarda maxsus ehtiyojli o'quvchilarga individual yondashuvni qo'llash ham muhimdir. Bu o'quvchilarning o'qishdagi muvaffaqiyatini oshirishga yordam beradi va ularga o'z bilimlarini mustahkamlashda yordam beradi. Shu bilan birga, turli tadqiqot usullarini qo'llash o'quvchilarning ilmiy va psixologik holatiga mos ravishda ta'lim berishning samarali usullarini aniqlashga yordam beradi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Sharma, B. (2019). The Effectiveness of Video Materials in Inclusive Education. *International Journal of Educational Research*, 34(2), 120-130.
2. Lopez, G. (2020). The Role of Group Work in Inclusive Education. *Educational Studies Review*, 22(4), 45-55.
3. Khan, G. R. (2021). Individual Approaches in Inclusive Language Learning. *Journal of Special Education*, 18(3), 200-210.
4. Muhammadjanovna, J. S. (2024). INCLUSIVE CLASSROOMS STRATEGIES FOR LANGUAGE LEARNING. *TADQIQOTLAR. UZ*, 37(8), 192-194.
5. Bakhronova Nilufar Abdurazzok kizi. (2024). LANGUAGE LEARNING IN THE INCLUSIVE CLASSROOMS: EXPLORING THE POTENTIAL BENEFITS AND LIMITATIONS . *TADQIQOTLAR.UZ*, 37(6), 113–115. Retrieved from <https://tadqiqotlar.uz/new/article/view/3008>

